

ពិភពរឿងនិទាន
The World of Stories

ភ្នំដោះក្រមុំ

Phnom Doh Kromom
(Female Breast Mountain)

M.80

សៀវភៅជាផ្លូវកាត់ពីពិភពនៃចំណេះដឹង

Books : Your gateway to the world of knowledge

ភ្នំបោះក្រមុំ ស្ថិតនៅទីរួមខេត្ត **មណ្ឌលគិរី** ។ ដោយជម្រាលភ្នំខាង
ត្បូងទល់នឹងព្រលានយន្តហោះ។ ភ្នំនេះគ្របដណ្តប់ទៅដោយ
វាលស្មៅពីចង្កេះភ្នំរហូតដល់កំពូលភ្នំ។ ទិដ្ឋភាព **ភ្នំបោះក្រមុំ** មាន
លក្ខណៈស្រដៀងគ្នាទៅនឹងភ្នំជាច្រើនទៀតដែលមាននៅក្នុងស្រុក
សែនមនោរម្យ និងស្រុកអូររាំងនៃខេត្ត **មណ្ឌលគិរី**។ ប្រជាជន
ទាំងខាងបងប្អូនខ្មែរលើ ក៏ដូចជាបងប្អូនខ្មែរកណ្តាលដែលរស់
នៅក្នុងខេត្ត **មណ្ឌលគិរី** បានចាត់ទុក **ភ្នំបោះក្រមុំ** ជាកន្លែងសក្ការៈ
មួយយ៉ាងសំខាន់។ ទន្ទឹមនឹងនេះគេបានចាត់ទុក **ភ្នំបោះក្រមុំ** ជា
មជ្ឈមណ្ឌលវប្បធម៌របស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទៀតផង។

Phnom Doh Kromom (Female Breast Mountain) is located in Mondulkiri province where its south slope is adjacent to the airport. This mountain is covered by grass from the side to the top. The view of Phnom Doh Kromom is similar to many other mountains in Saen Monourom district and Ou Reang district of Mondolkiri province. Both Khmer Leuo people and Khmer Kandal living in Mondulkiri regard Phnom Doh Kromom as one of the sacred places and also as a cultural Cambodian centre.

ការហៅឈ្មោះថា **ភ្នំបោះក្រមុំ** គឺហៅតាមការប្រសិទ្ធិនាមរបស់មន្ត្រី
រាជរដ្ឋាភិបាលម្នាក់ដែលបានចុះទៅបំពេញបេសកកម្មរៀបចំដែនដី
តំបន់ក្បែរភ្នំនោះ កាលពីចុងទសវត្សឆ្នាំ១៩៥០ និងដើមទសវត្ស
ឆ្នាំ១៩៦០ ដើម្បីបង្កើតខេត្តថ្មីមួយទៀតគឺ **ខេត្តមណ្ឌលគិរី**។

ទឹកដីនៃខេត្តនេះ តាំងពីសម័យអាណានិគមបារាំងរហូតដល់ឆ្នាំ
១៩៦១ ត្រូវបានគេស្គាល់ថា ជាតំបន់ឆ្លងលើនៃស្រុកមួយក្នុងខេត្ត
ក្រចេះ។ ការប្រសិទ្ធិនាម**ភ្នំបោះក្រមុំ**នោះ គឺយោងទៅតាមលក្ខណៈ
រូបរាងនៃភ្នំមានសភាពដូចសុដន់នារីក្រមុំព្រហ្មចារីកំពុងដេកផ្ទារ។
ឈ្មោះនេះបានជ្រួតជ្រាបដល់បងប្អូនខ្មែរ និងព្រះងដែលរស់នៅខេត្ត
នេះ។

The name Phnom Doh Kromom was given by a royal
government officer, who was on a mission to manage the
land area around the mountain in the late 1950s and early
1960s in order to form a new province that has been called
Mondulkiri.

Since French Colony period until 1961, this province had
been known as Chlounge Leu area, one of the districts in
Kratie province. The mountain was named so because its
appearance looked like the breasts of a virgin lying face up.
This name has been known to Khmer people and Phnong
ethnic minority (tribal people) residing in this province.

ដោយមានជំនឿយ៉ាងខ្លាំងពីភាពស័ក្តិសិទ្ធិរបស់ភ្នំនេះ បងប្អូន
ខ្មែរលើ ខ្មែរកណ្តាលដែលរស់នៅខេត្តមណ្ឌលគិរីនេះ ពីដំបូងគេ
បានសង់ខ្នងមានដាក់ដុំថ្មជានិម្មិតរូប។ ក្រោយមកខ្នងនោះត្រូវបាន
គេរុះរើជាបន្តបន្ទាប់ រហូតឈានដល់ការសាងសង់ជារោងយ៉ាងមាំ
ហើយឆ្លាក់រូបបដិមាធ្វើអំពីថ្មកែវយ៉ាងធំមកពីខេត្តពោធិ៍សាត់ មក
តម្កល់លើភ្នំនាថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៤ ដែលគេហៅថា
“លោកតាស្រុះ (ភ្នំដោះក្រមុំ)”។ **ភ្នំដោះក្រមុំ** គឺជាទីមនោរម្យដែល
គេតែងតែនាំគ្នាឡើងទៅបន់ស្រន់ ឬលាបំណន់ និងមើលទេសភាព
ដ៏ស្រស់ត្រកាលនៃទីរួមខេត្ត ហើយស្រូបយកខ្យល់អាកាសដ៏ត្រជាក់
គួរជាទីគយគន់។

Because of strong belief in the sacredness of this mountain, Khmer Leuo and Khmer Kandal people living in Mondulkiri province had built a cottage and placed a rock as a symbol. Later that cottage had been replaced several times until a strong shed was built and a big sculpture curved from soap stone in Pursat province was placed on the mountain on 30 June 2004. That sculpture was called “Lok Ta Sros (Phnom Doh Kromom)”. Phnom Doh Kromom is a pleasant place where people go to pray or to repay their prayer and enjoy the amazing view of the province and to get the fresh cool air.

គេមានជំនឿបែបនេះ ដោយសារមានរឿងព្រេងមួយដំណាលពី
ភ្នំចោះក្រមុំ ថា ៖

មានបុរសម្នាក់ឈ្មោះ **ស្រះ** រស់នៅក្នុងភូមិអូរទ្រូ។ **ស្រះ** តែងតែធ្វើ
ដំណើរជាញឹកញាប់ទៅលេងបងប្អូននៅត្រពាំងអំបិល ហើយបាន
ឃើញនារីម្នាក់ឈ្មោះ **ឆ្នំ** មានរូបសម្បត្តិស្រស់ស្អាតនៅក្នុងភូមិនោះ
បន្ទាប់មកបុរស **ស្រះ** ក៏ជាប់ចិត្តស្រឡាញ់នារី **ឆ្នំ** ហើយមានទំនាក់
ទំនងជាមួយនាងរហូតដល់បានស្គាល់ចិត្តគ្នា។

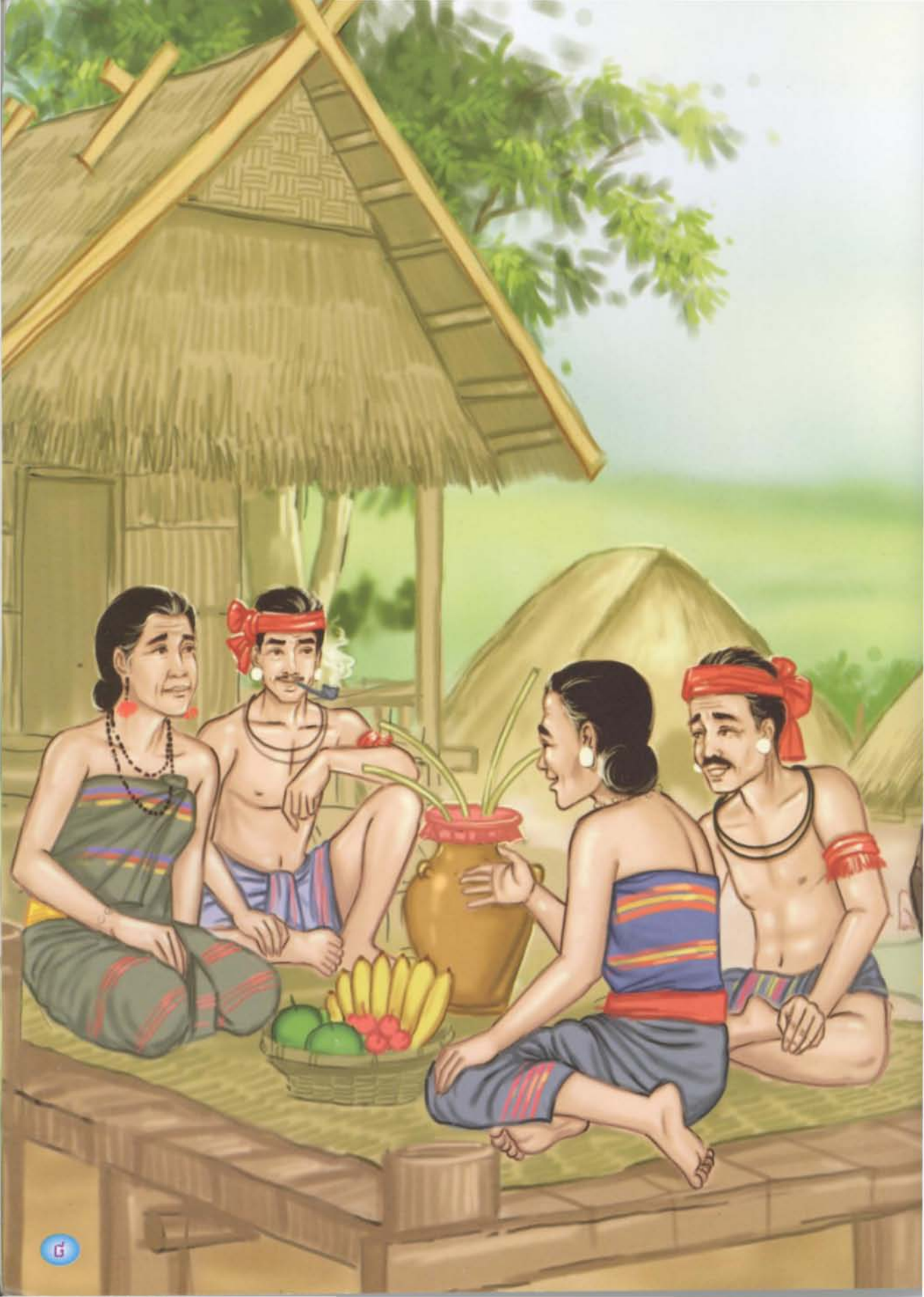

It has been believed so as the legend of Phnom Doh Kromom was told as follows:

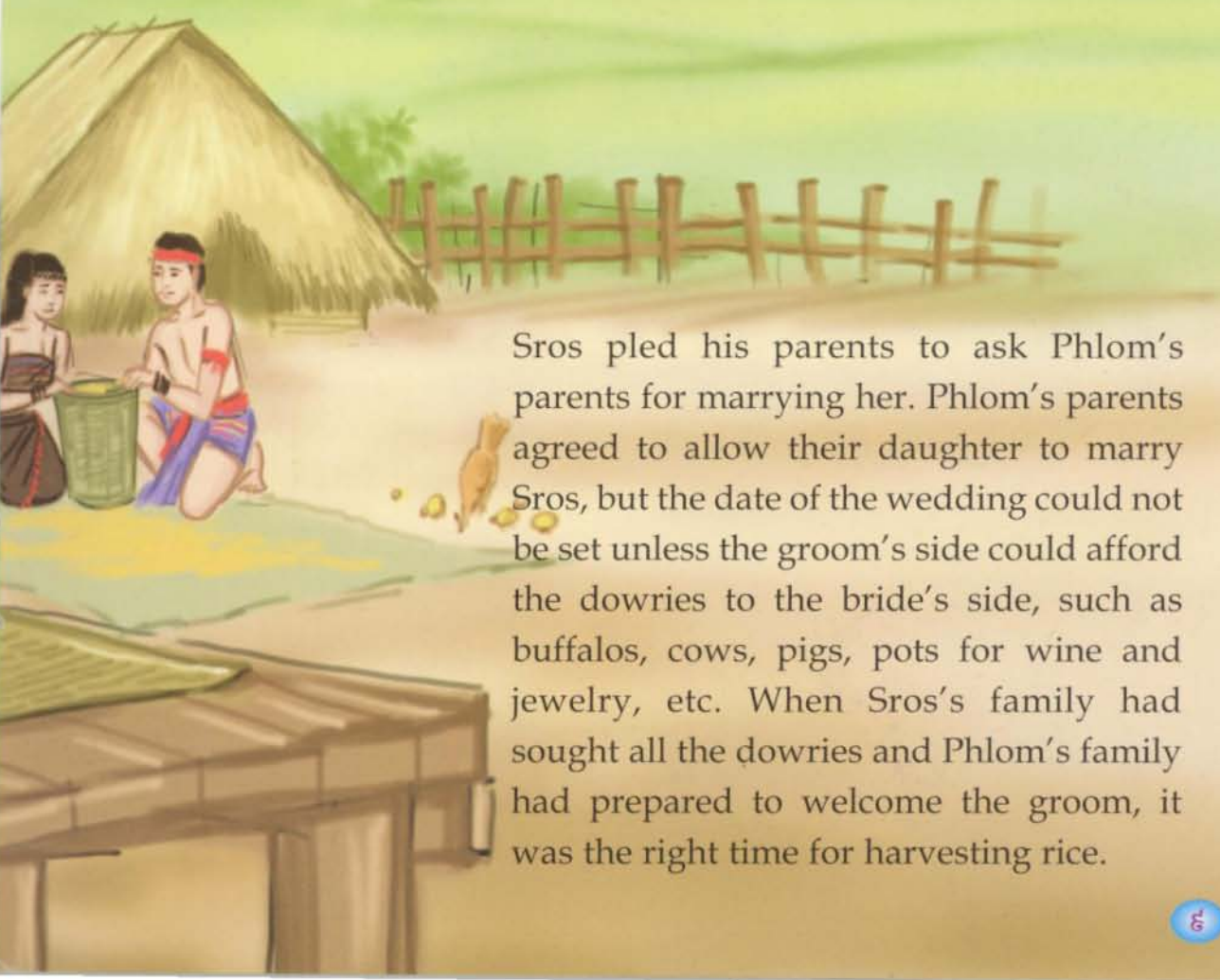
There was a man whose name was Sros living in O'Tro village. Sros often visited his relatives in Trapeang Ambil and there he saw a woman named Phlom, who was a very beautiful girl. After seeing the girl, Sros felt in love with her, so he tried to contact her until they had love relationship.

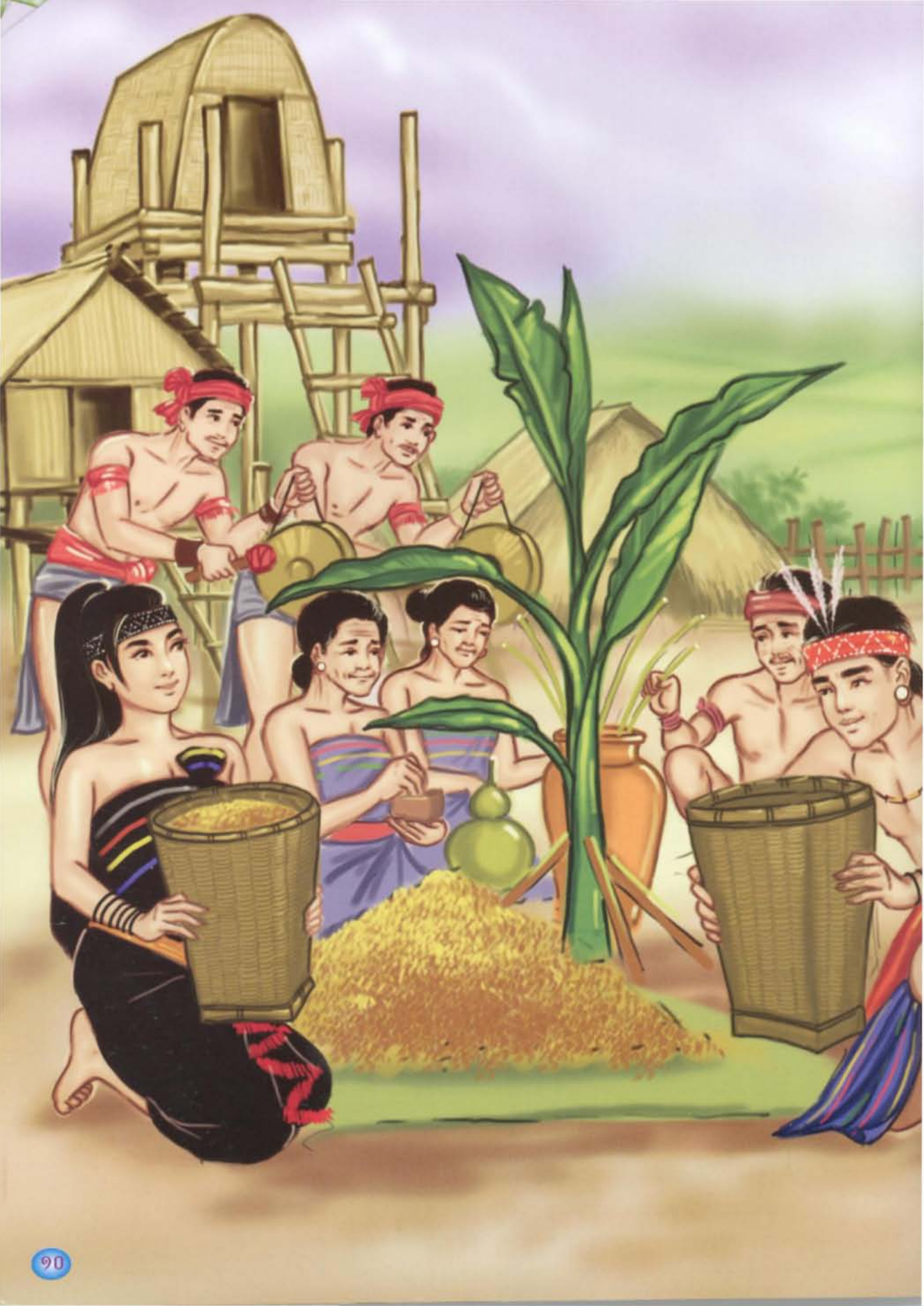

ស្រុះ បានសុំឪពុកម្តាយឱ្យទៅចូលស្តីដណ្តឹងនាង ផ្នំ ដើម្បីរៀបការ
 ជាប្តីប្រពន្ធ។ ឪពុកម្តាយនាង ផ្នំ ក៏យល់ព្រមឱ្យកូនរៀបការជាមួយ
 ស្រុះ តែពុំទាន់កំណត់ពេលវេលាទេ ព្រោះមង្គលការអាចកំណត់ទៅ
 បាន លុះត្រាតែខាងកូនកំលោះអាចរកបណ្តាការសម្រាប់ជូនទៅខាង
 កូនក្រមុំសព្វគ្រប់ដូចជា ក្របី គោ ជ្រូក ពាងសម្រាប់ដាក់ស្រាបីត
 ព្រមទាំងគ្រឿងអលង្ការជាដើម។ ក្នុងពេលដែលគ្រួសារ ស្រុះ រកជំនូន
 បានហើយ ខាងគ្រួសារនាង ផ្នំ ដែលកំពុងត្រៀមលក្ខណៈទទួលកូន
 កំលោះនោះ ក៏ចំពេលខែប្រមូលផលស្រូវដែរ។

Sros pled his parents to ask Phlom's parents for marrying her. Phlom's parents agreed to allow their daughter to marry Sros, but the date of the wedding could not be set unless the groom's side could afford the dowries to the bride's side, such as buffalos, cows, pigs, pots for wine and jewelry, etc. When Sros's family had sought all the dowries and Phlom's family had prepared to welcome the groom, it was the right time for harvesting rice.

បញ្ហារៀបការត្រូវបានពន្យារពេលសិន ព្រោះជន
ជាតិព្នងមានជំនឿថា អ្វីៗសុទ្ធតែមានព្រលឹង។
បើប្រមូលផលស្រូវដាក់ក្នុងជង្រុកហើយ មិនទាន់
បានសែន មិនអាចឱ្យយកស្រូវទៅបុកបរិភោគ
ឬប្រើប្រាស់ក្នុងពិធីមង្គលការបានឡើយ ព្រោះនឹង
ធ្វើឱ្យមានគ្រោះចង្រៃដល់គូស្រករថ្មី។ ដូច្នោះគេ
ត្រូវរៀបពិធីសែនព្រលឹងស្រូវជាមុនសិន។

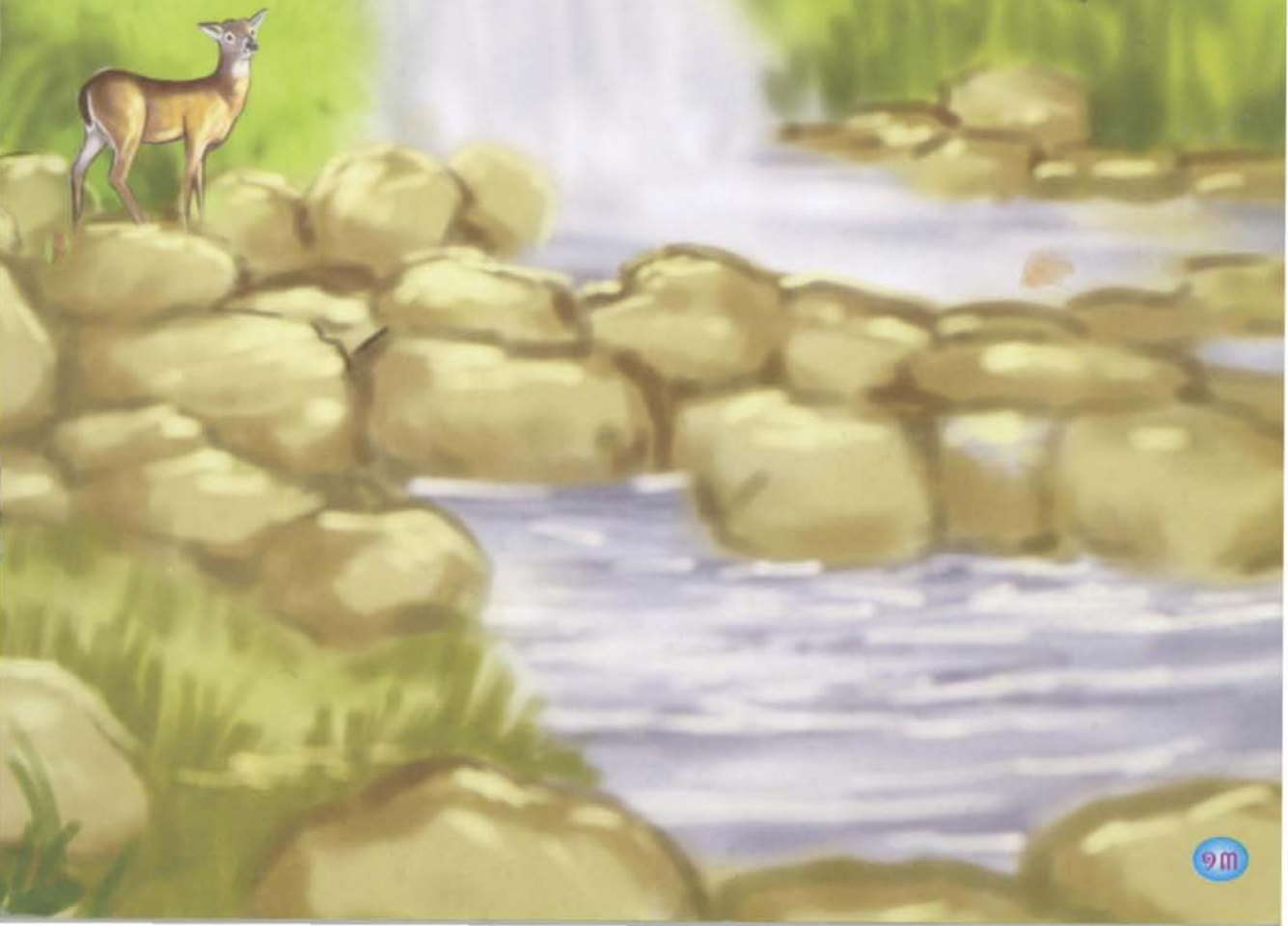
Therefore their wedding was postponed since Phnong ethnic minority believed that everything had the soul. If rice had been harvested and put in the storage, but they had not prayed yet, the rice could not be husked for eating or using for the wedding because it would bring bad luck to the newly wedded couple. Thus they needed to pray to the rice's soul first.

ថ្ងៃនេះគ្រួសារនាង ឆ្នំ បាន
រៀបចំសែនព្រលឹងស្រូវដើម្បី
អំពាវនាវហៅព្រលឹងស្រូវ
ដែលរង្វេងបាត់នៅក្នុងព្រៃ
ដោយត្រូវសត្វស៊ីបំផ្លាញ

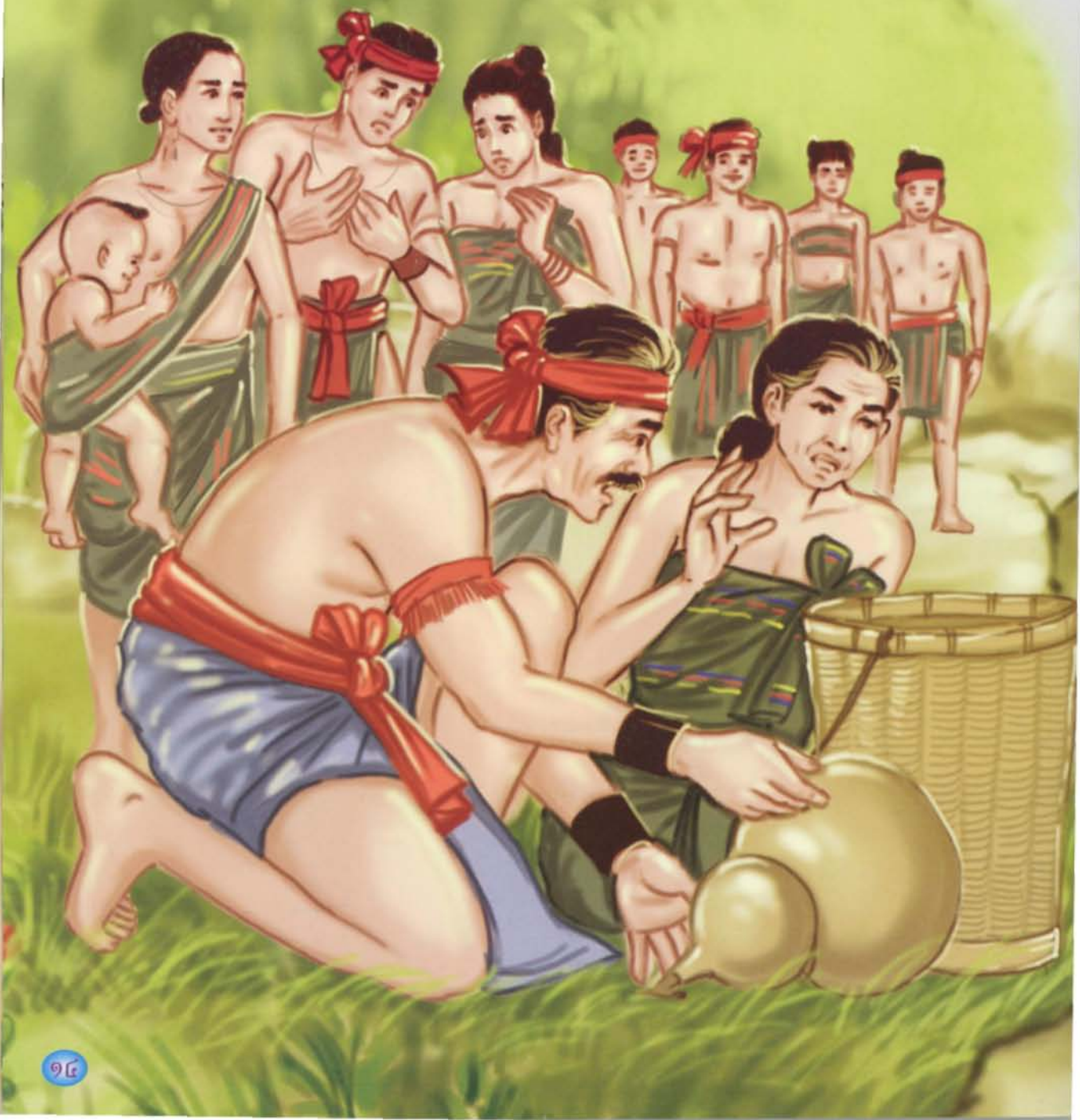

ប្តេជ្ញាដោយអ្នកថែរក្សាព្រៃភ្នំ ជ្រោះជ្រលងដងអូរ
ចាប់ឃាត់ទុក។ នៅថ្ងៃនោះដែរនាង ឆ្នំ ក៏បានទៅ
ដងទឹកយកមកប្រើប្រាស់។

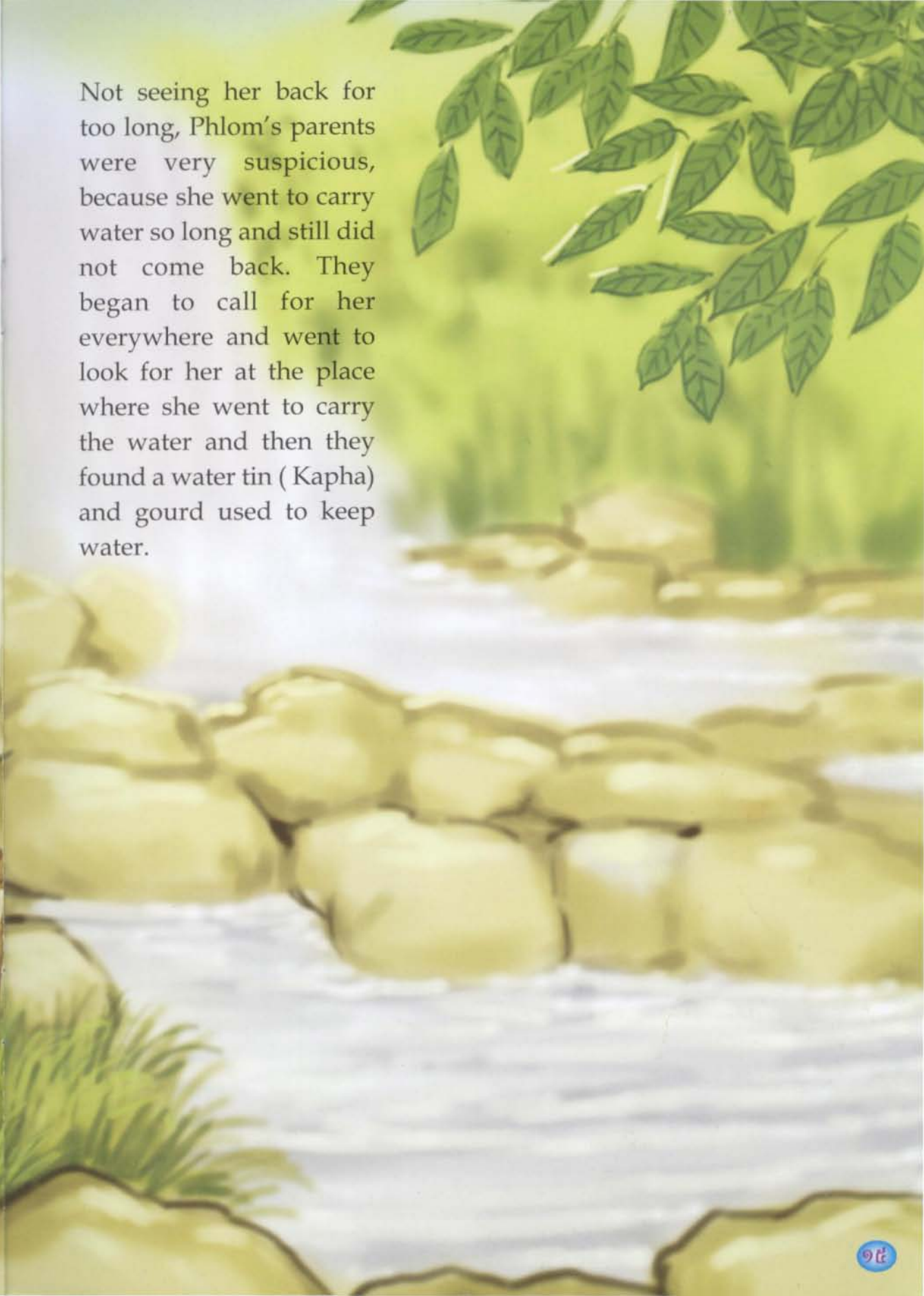
On the day that Phlom's family was praying to the rice's soul in order to call for its spirits that lost in the forest because it was destroyed by the animals or arrested by the guardians of the forest, mountains, ravines, valleys and steams, it was the day that Phlom went to carry the water for household use.

នៅថ្ងៃនោះដែរ ឪពុកម្តាយនាង ផ្ទំ ឆ្ងល់យ៉ាងខ្លាំង ព្រោះនាងបាន
ទៅដងទឹកយូរណាស់មកហើយ តែមិនទាន់ឃើញនាងត្រឡប់មកវិញ
ក៏នាំគ្នាស្រែកប្រកួកហៅនាងគ្រប់ទិសទី ហើយដើរទៅរកដល់កន្លែង
ដងទឹកស្រាប់តែឃើញសាល់ (កាផា) និងឃ្លោកសម្រាប់ដងទឹក។

Not seeing her back for too long, Phlom's parents were very suspicious, because she went to carry water so long and still did not come back. They began to call for her everywhere and went to look for her at the place where she went to carry the water and then they found a water tin (Kapha) and gourd used to keep water.

ដំណឹងនេះបានធ្វើឱ្យ
ស្រុះស្រួលចិត្តយ៉ាងខ្លាំង។
តែទោះជាយ៉ាងណាក៏
ដោយក៏ពួកគេនៅតែ
ព្យាយាមដើររកនាង ឆ្មី
ជានិច្ច ។

ថ្ងៃមួយ ស្រុះ ត្រូវទៅកាប់ឫស្សីនៅក្បែរភ្នំពីរ គឺភ្នំមួយមានព្រលឹង
លោកយាយ ចូហ្វ ថែរក្សា និងភ្នំមួយទៀតមានព្រលឹងលោកយាយ
ចិហ្វ ថែរក្សា។ ពេលឃើញ ស្រុះ ជញ្ជូនឫស្សីមកដាក់ក្បែរកន្លែង
ដងទឹក លោកយាយទាំងពីរក៏បានប្រាប់នាង ផ្លី ឱ្យមកជួបគូដណ្តឹង។

This news devastated Sros. However, they did not give up on searching for her. One day Sros went to cut bamboos next to two mountains, one was governed by the spirit of Lok Yay Chihov and the other by the spirit of Lok Yay Chihor. While seeing Sros was carrying the bamboos to put near the water fetching area, the two spirits told Phlom to meet her fiancé.

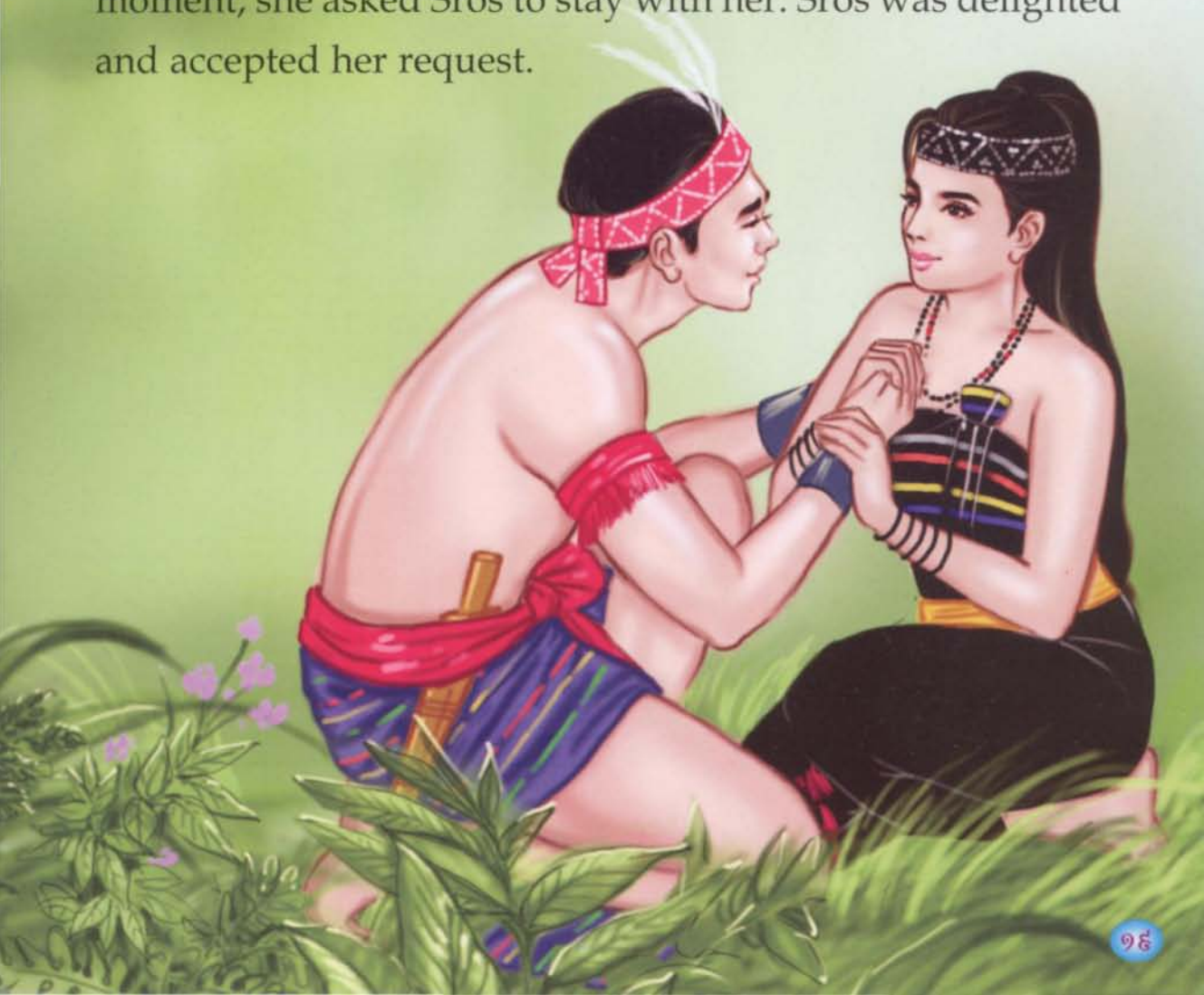

ខណៈនោះ ស្រះ ភ្នាក់ផ្អែល
យ៉ាងខ្លាំង។ នាង ធំ បានរៀប
រាប់សេចក្តីនឹករលឹករបស់ខ្លួន
ចំពោះ ស្រះ និងដំណើរជីវិត
របស់នាងក្នុងពេលបាត់ខ្លួន។

នាងបានបញ្ជាក់ថា លោកយាយទាំងពីរបានយាត់នាងឱ្យនៅថែរក្សា
ទឹកដីម្តុំអស់នេះ។ ពេលនោះនាងក៏សុំឱ្យ ស្រុះ មករស់នៅជាមួយនាង
ដើម្បីសាងសុភមង្គលជាមួយគ្នា។ ស្រុះ សប្បាយចិត្តណាស់ក៏យល់
ព្រមនៅតាមការស្នើសុំរបស់នាង ផ្ទៀង។

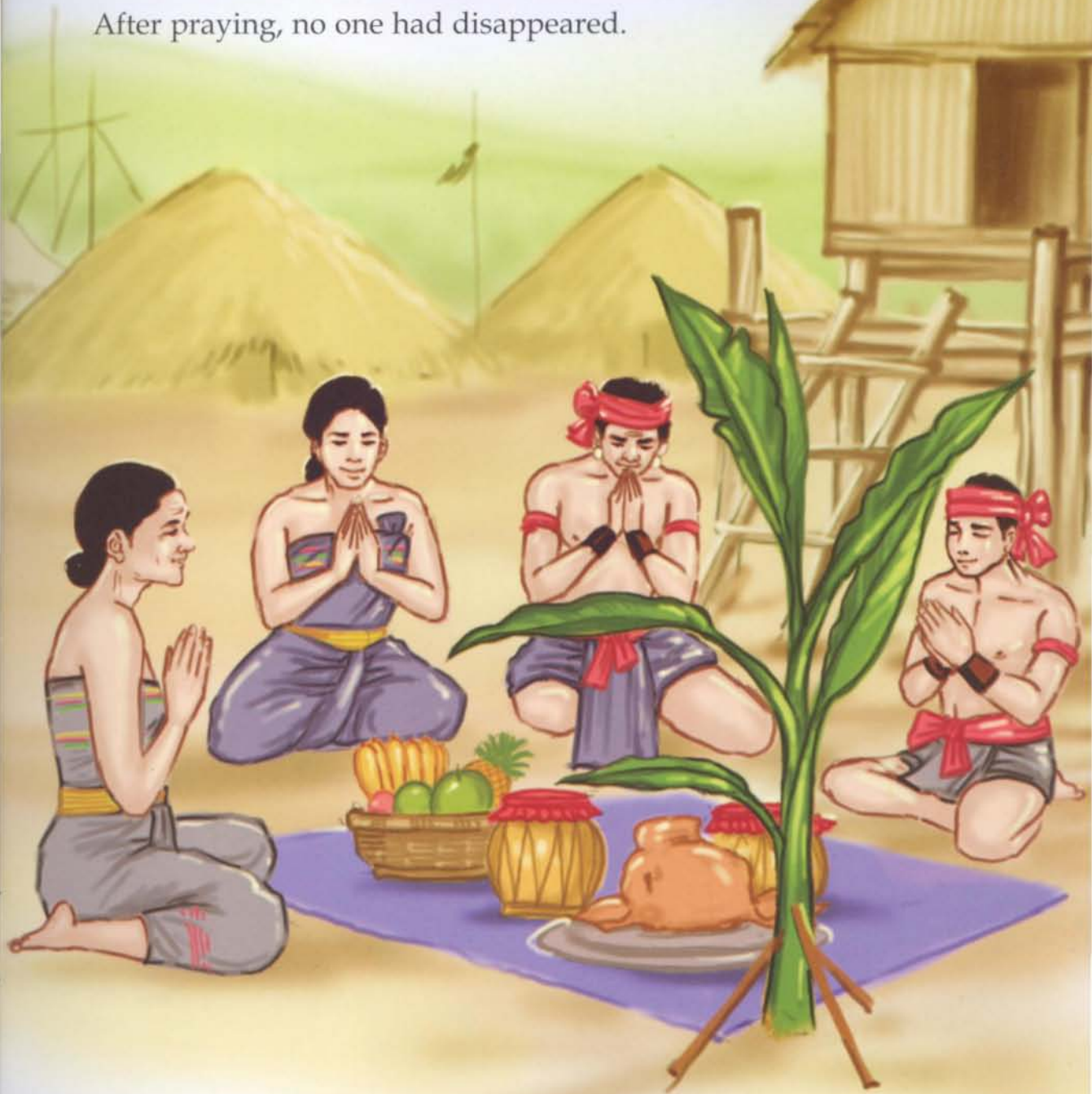
Sros was very surprised when meeting Phlom. She told Sros how much she missed him and also told him her life during her disappearance. She clarified that the two grannies had stopped her and asked her to govern the area here. At that moment, she asked Sros to stay with her. Sros was delighted and accepted her request.

បន្ទាប់ពីការបាត់ខ្លួនរបស់នាង ឆ្លី ហេតុការណ៍បាត់ខ្លួនរបស់ ស្រុះ
បានធ្វើឱ្យមានការជ្រួលច្របល់ពេញទាំងភូមិ ដូច្នោះគេក៏នាំគ្នាប្រារព្ធ
ពិធីបន់ស្រន់។ ក្រោយពីការបន់ស្រន់រួចមក គេមិនឃើញមានការ
បាត់ខ្លួនអ្នកដទៃទៀតឡើយ។

After the disappearance of Phlom and the event of disappearance of Sros caused panic within the whole village. Therefore, they held a prayer ceremony. After praying, no one had disappeared.

ចូលដល់រដូវធ្វើចំការ ឪពុកម្តាយ ស្រុះ បានទៅធ្វើចំការនៅឯភ្នំ
ចីហ្វូរ និងភ្នំ ចីហ្គុរ ហើយក៏បានជួប ស្រុះ និង ផ្លូម ។ អ្នកទាំងពីរបានរៀប
រាប់ថា ខ្លួនត្រូវនៅជួយថែរក្សាកូមិស្រុកម្តុំនេះ សូមពុកម៉ែបងប្អូន
ទាំងអស់កុំពិបាកចិត្តអី បើមានទុក្ខសូមអ្នកទាំងអស់ធ្វើពិធីសែនព្រេន
រំលឹកដល់ម្ចាស់ទឹកម្ចាស់ដី និងបារមីភ្នំទៅនឹងបានសេចក្តីសុខហើយ។
ម្យ៉ាងទៀត លោកយាយទាំងពីរបានផ្តាំថា ចាប់ពីថ្ងៃនេះទៅសូមឱ្យ
អ្នកស្រុកនាំគ្នាហៅភ្នំនេះថា “ភ្នំស្រុះផ្លូម” វិញ។ **ចប់**

When the farming season arrived, Sros's parents went to farm at Chihov Mountain and Chihor Mountain and they met Sros and Phlom there. They both said that they needed to govern the location around here. They told their mother and father and the villagers not to worry and if all of them had any trouble, they just held the prayer ceremony to the guardians of the area and the power of the mountains for happiness; they would get it as their wishes. Moreover, the two grannies advised them that from that day on, the villagers should call this mountain "Phnom Sros Phlom" (Sros Phlom Mountain).

The End